

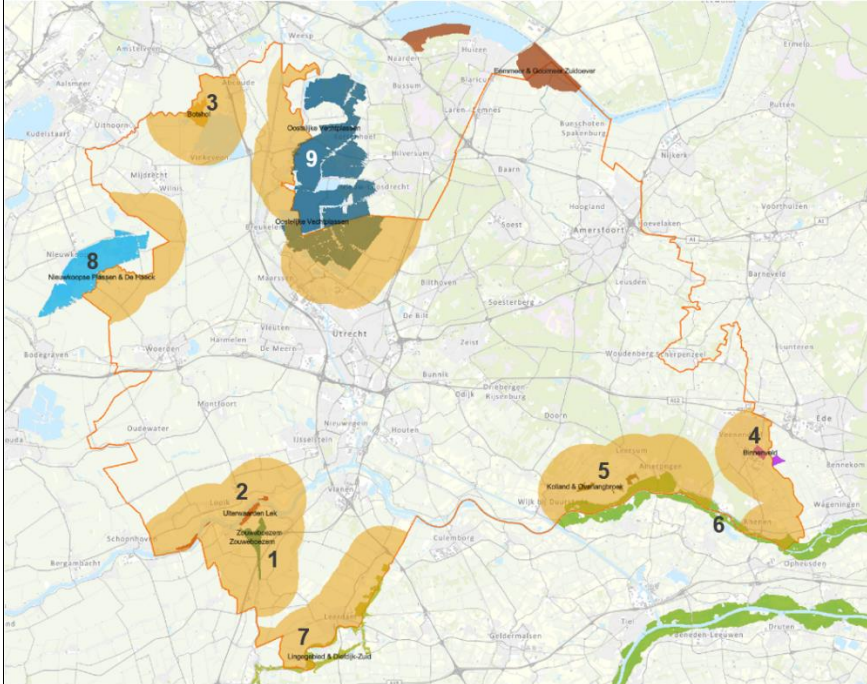
Aanvraag rijksbijdrage voor uitvoering van een maatregelpakket in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied

Maatregelpakket 4: Natuurdoelanalyse Natura 2000-gebieden met overgangsgebieden

April 2024

Aanvraagformulier Maatregelpakket 4

1. Algemene onderdelen

Naam	Maatregelpakket 4 - Natuurdoelanalyse Natura 2000-gebieden met overgangsgebieden
Hoofdaanvrager	Aanvrager: Provincie Utrecht Contactgegevens: landelijkgebied@provincie-utrecht.nl
Deelnemende partijen	Afhankelijk van het deelproject, type maatregelen en gebied kan dat zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland, provincie Noord-Holland en provincie Gelderland • Natuurterreineigenaren (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, landgoedeigenaar Kolland, Zuid-Hollands Landschap, het Utrechts Landschap) • Waterschappen (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Rivierenland, Waternet/ Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Vallei en Veluwe) • Rijkswaterstaat
Gebied / locaties	<p>Dit maatregelpakket heeft betrekking op de vijf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden waarvan de grond binnen de begrenzing van de provincie Utrecht ligt. De maatregelen in het pakket kunnen zowel binnen als buiten de gebieden betrekking hebben.</p> <p>De gebieden zijn:</p> <p>A) Zouweboezem – Provincie Utrecht is voortouwnemer B) Uiterwaarden Lek - Provincie Utrecht is voortouwnemer C) Binnenveld - Provincie Utrecht is voortouwnemer D) Kolland & Overlangbroek - Provincie Utrecht is voortouwnemer E) Noorderpark onderdeel van Oostelijke Vechtplassen</p> <p>Naast de maatregelen per gebied, bevat dit pakket ook een maatregel die geldt voor alle negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden: F) Aanvullende bronmaatregelen om stikstofdepositie te verlagen.</p>
Samenvatting	De negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden hebben verschillende Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten en Habitattypen (VHR-doel) en zijn beschreven in het aanwijzingsbesluit (Natura2000.nl). Voor die negen gebieden zijn in 2022 en in 2023 natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld. Daarin staan naast de VHR-doelstellingen ook de

	<p>staat van instandhouding van die VHR-doelstellingen beschreven. In alle gebieden is vastgesteld dat de staat van instandhouding van alle of enkele Vogel- en habitatrichtlijnsoorten en habitattypen, is verslechterd. Volgens de Habitatrichtlijn is verslechtering niet toegestaan. De analyses beschrijven naast de al uitgevoerde en geplande ook de aanvullende maatregelen die nodig zijn om de gunstige staat van instandhouding (GsvI) met alle waarschijnlijkheid te gaan realiseren. De Ecologische Autoriteit heeft de NDA's beoordeeld en per gebied een advies uitgebracht (Adviezen - Ecologische Autoriteit). Daarin bevestigen zij de verslechtering van de instandhouding van de VHR-doelstellingen voor alle gebieden.</p> <p>Het voorliggende maatregelpakket betreft die aanvullende maatregelen die ervoor moeten zorgen dat naar alle waarschijnlijkheid de verslechtering van de VHR doelstellingen wordt gestopt en de gunstige staat van de instandhouding van de Natura 2000-gebieden kan worden gehaald.</p> <p>Die aanvullende maatregelen zijn systeemgerichte maatregelen en maatregelen voor de reductie van de stikstofdepositie. De maatregelen zullen voornamelijk buiten de begrenzingen van de Natura 2000-gebieden uitgevoerd moeten worden en kunnen binnen het tijdbestek van de financiering worden uitgevoerd. Daarmee is rekening gehouden met de beoordeling van WEcR. De aanvullende maatregelen zullen veel effect gaan hebben maar wat betreft de uitvoering complex zijn. Voor enkele <i>systeemgerichte</i> en <i>stikstofreducerende</i> maatregelen zijn ook goede meekoppelkansen mogelijk met de andere maatregelpakketten zoals 1) Groenblauwe Linten en Scheggen en Boerensloten; 2) Reductie Broeikasgasuitstoot Veenweiden en 5) Utrechtse Heuvelrug en Flanken.</p> <p>Het gros van de maatregelen uit de NDA's komt voort uit de doelen beschreven in het Aanwijzingsbesluit en in het Beheerplan per Natura 2000-gebied (Natura2000.nl). De maatregelen zijn beschreven in de natuurdoelanalyses per gebied (2022 en 2023; Natura 2000 provincie Utrecht (provincie-utrecht.nl)). In de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (Wsn) van juli 2021 staat dat de stikstofdepositie sterk verlaagd moet zijn in 2035.</p> <p>Een relatief groot deel van de stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden wordt veroorzaakt door bemesting van de landbouwpercelen in de directe omgeving. Extensivering van het grondgebruik in een overgangszone van ca. 500 meter heeft daarom een relatief grote reductie van de stikstofdepositie tot gevolg. Het is lastig dit precies aan te geven. Naar schatting levert extensivering op 10 % van de percelen binnen 500 meter een reductie in depositie van enkele molen NH₃/ ha/ jaar (afhankelijk van aantal hectares waarop wordt geëxtensiveerd en de omvang van het Natura 2000-gebied).</p>
<p>Kosten en dekking</p>	<p>De geraamde totale kosten van het maatregelpakket tot 2027 en voor de periode 2024-2026 betreft de aanvullende maatregelen beschreven in de natuurdoelanalyses en adviezen Ecologische Autoriteit en zijn bovenop de reeds geborgde uitgevoerde en geplande maatregelen. Het totaalbedrag van de aanvullende en niet geborgde maatregelen is € 72 mln ex btw voor de systeemgerichte en € 13 mln ex btw voor de stikstofreducerende maatregelen in de overgangszones.</p> <p>Een deel van de <i>systeemmaatregelen</i>, die zijn beschreven in de Natuurdoelanalyse (NDA) en de maatregelen die binnen de gebieden worden uitgevoerd, worden aangevraagd bij Programma Natuur fase 2. Indieningsmoment voor de aangevraagde Programma Natuur fase 2 maatregelen is medio april 2024. Uitvoeringstijd is van 2024-2030. Daarmee is een groot deel van de NDA maatregelen gefinancierd. Voor de maatregelen die uit het nog uit te voeren onderzoek voortkomen is een schatting opgenomen omdat de begroting daarvan nu nog onduidelijk is. Verder missen ook de begroting van extra maatregelen van de Ecologische Autoriteit voor Noorderpark onderdeel van Oostelijke Vechtplassen en Lingegebied & Diefdijk-zuid vanwege het ontbreken van een advies van de Ecologische Autoriteit. Naar verwachting komen die adviezen rond de zomerperiode van 2024.</p>

	Zie onderstaand voor een samenvattende tabel per Natura 2000-gebied en bijlage 4.1 voor de kostenraming en dekking.		
Deelgebied / project	Kosten 2024-2026 ex btw (in miljoen euro)	Uitvoeringskosten 2024-2026 ex btw (in miljoen euro)	Transitiefonds aanvraag ex btw 2024-2026 (in miljoen euro)
A) Zouweboezem	€ 0,97	€ 0,10	€ 1,07
B) Uiterwaarden Lek	€ 0,90	€ 0,09	€ 0,99
C) Binnenveld	€ 12,68	€ 1,27	€ 13,95
D) Kolland & Overlangbroek	€ 16,13	€ 1,61	€ 17,75
E) Noorderpark onderdeel van Oostelijke Vechtplassen	€ 32,82	€ 3,44	€ 36,26
F) bronmaatregelen om de stikstofdepositie te verlagen.	€ 11,65	€ 1,16	€ 12,81
TOTAAL	€ 76,73	€ 7,67	€ 84,41
Bijlagen	Dit maatregelpakket bevat een bijlage: Bijlage 4.1 Kostenraming		

2. Opgaven/probleemanalyse en te bereiken doelen

Analyse provinciale/ gebiedsopgaven NPLG	<p>Uit de NDA's en de adviezen van de Ecologische Autoriteit komt naar voren dat in de Utrechtse Natura 2000-gebieden daadwerkelijk verslechtering van de VHR-doelstellingen heeft plaatsgevonden. Dat is in strijd met het verbod uit de Habitatrictlijn. Ook kon verslechtering dikwijls niet worden uitgesloten wegens gebrek aan informatie of verwachte verslechtering in de toekomst. De verslechtering is het gevolg van verschillende drukfactoren zoals stikstof, verdroging en ontsnippering/ isolatie. Het is van belang dat de provincie, waar dit mogelijk is, direct stappen onderneemt om die verslechtering terug te dringen.</p> <p>Om de kwetsbare natuur van onder meer de Natura 2000-gebieden te beschermen is een aanpak van de stikstofdepositie noodzakelijk. Deze aanpak wordt landelijk beschreven in de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (Wsn) van juli 2021. Een natuurdoelanalyse is opgesteld voor alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die in provincie Utrecht liggen. Zo is duidelijk geworden waar en in welke mate stikstof reducerende maatregelen en andere maatregelen voor de natuur nodig zijn. Andere maatregelen zijn bijvoorbeeld het maken van verbindingen tussen kwetsbare natuurgebieden, verbeteren van de hydrologie, beheer- en herstelmaatregelen en bestrijding van invasieve exoten.</p> <p>In het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) neemt de natuur ook een prominente plaats in, het is één van de hoofdoelen naast water en klimaat. De kwetsbare natuur heeft te lijden onder verschillende drukfactoren die uitgebreid in de natuurdoelanalyse worden beschreven.</p> <p>Alle Natura 2000-gebieden in de provincie Utrecht zijn afhankelijk van een goede hydrologische situatie, van zowel voldoende kwaliteit als kwantiteit van het oppervlakte-</p>
---	---

	<p>en grondwater. In het veenweidegebied komen de opgaven van zowel oppervlakte- als van grondwater bij elkaar door de aanwezigheid van de Utrechtse Heuvelrug. Zowel het grondwater vanuit de Utrechtse Heuvelrug als het rivierwater uit de Nederrijn zijn essentieel voor Kolland & Overlangbroek en Rijntakken. In het Binnenveld stroomt het calcium en ijzerrijke grondwater uit zowel de Utrechtse Heuvelrug als uit de Veluwe. In Zouweboezem, Botshol en Schraallanden langs de Meije is goed oppervlaktewater essentieel. Lingegebied & Diefdijk-zuid staat onder invloed van de rivier de Linge.</p> <p>De natuuropgaven zullen een grote invloed hebben op het agrarisch gebruik in de overgangszones in de nabijheid van de natuurgebieden maar ook kansen geven. Die kansen hebben te maken met het veranderende klimaat waarbij droge zomers niet meer uit te sluiten zijn. Ander waterbeheer waarbij natuur en landbouw samen opgaan is hard nodig om ook die droge periodes in de zomer en nattere periodes in de winter goed door te komen zonder extra verlies van productie en biodiversiteit. Aanpak van de opgaven in de veenweidegebieden en KRW kunnen daar in ruime mate aan bijdragen.</p> <p>Stikstof is veelal één van de belangrijkste drukfactoren in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en heeft een negatief effect op de algehele biodiversiteit. Voor de overgangsgebieden staat in het UPLG beschreven: “In overgangsgebieden rondom Natura 2000-gebieden [nemen we] maatregelen op basis van de Natuurdoelanalyses (onder andere hydrologie, stikstof, beheer). We gaan uit van een overgangszone van ca. 500 meter rondom de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Hier gaan we uit van zeer extensief grondgebruik waarbij behoud van agrarisch functie mogelijk is.</p> <p>Voor de overgangszones hanteren we de volgende uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De overgangszones voor stikstof liggen rondom het Habitatrichtlijn gedeelte van de Natura 2000-gebieden. Ze hebben een gemiddelde breedte van ca. 500 meter. • In deze zone gaan we uit van een ammoniakreductie die fors hoger is dan de 46% die in de provincie als geheel moet worden gehaald. We noemen hierbij geen streefwaarde. • In deze zone gaan we uit van zeer extensief grondgebruik. • Hiervoor wordt een regeling opgezet, via een kwalitatieve verplichting worden eisen gesteld aan extensief grondgebruik (1 – 1,5 GVE/ha, geen kunstmest, geen bestrijdingsmiddelen – precieze voorwaarden nog uit te werken. • Binnen het Habitatrichtlijn gedeelte van de Natura 2000-gebieden vindt alleen begrazing plaats voor zover dat nodig is voor het natuurbeheer. <p>Om de invulling van de 500 meter zone mogelijk te maken (en ook de bredere overgangszones die bijvoorbeeld nodig zijn voor herstel van het hydrologisch systeem, zie structurerend principe nr. 6) is het noodzakelijk dat de nadelige effecten voor de agrarische bedrijfsvoering worden gecompenseerd via bijvoorbeeld de inzet van het instrument landschapsgrond of betaling voor ecosysteemdiensten. Het Rijk heeft hierin een belangrijke rol.</p>
Eventuele ontbrekende informatie	<p>Niet van alle gebieden is alle onderbouwing 100% voorhanden is. De stappen zullen o.a. zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verzamelen onderbouwing 2. Uitzetten onderzoek naar onderbouwing 3. Verwerken onderbouwing in scenario's 4. Bespreken aanpak en scenario's met belanghebbenden
Eventuele wijzigingen ten opzichte van gebiedsprogramma	<p>Niet van toepassing.</p>
Meekoppelkansen en -doelen	<p>Dit pakket aan maatregelen kan gecombineerd worden met maatregelen uit andere pakketten, zodat sneller het doelbereik behaald kan worden. Nu volgt een uiteenzetting hoe maatregelen uit de andere maatregelpakketten aanvullend kunnen zijn op de Natura 2000-maatregelen. De maatregelen worden gekoppeld aan hun effect op de VHR-doelstellingen. Voor enkele systeemgerichte en stikstofreducerende maatregelen zijn goede meekoppelkansen mogelijk met de andere maatregelpakketten zoals 1) Groenblauwe Linten</p>

	<p>en Scheggen en Boerensloten; 2) Reductie Broeikasgasuitstoot Veenweiden en 5) Utrechtse Heuvelrug en Flanken.</p> <p>1) Groenblauwe Linten en Scheggen en Boerensloten; De natuurmaatregelen uit dit pakket kunnen bijdragen aan de connectiviteit en daarmee aan het verbinden van natuurgebieden. Vooral Habitatsoorten hebben daar veel voordeel aan. Voor Noorderpark onderdeel van de Oostelijke Vechtplassen zijn er goede kansen.</p> <p>2) Reductie Broeikasgasuitstoot Veenweiden De natuurmaatregelen uit dit pakket kunnen gecombineerd worden met vernattingsmaatregelen veenweide die tot een peilverhoging leiden. Daarnaast kunnen aanvullende maatregelen uit het landbouwpakket leiden tot verlaging van de stikstofdepositie in de natuurgebieden (afkomstig uit de veehouderij en ander).</p> <p>3) Landbouw De focus van dit pakket is provincie-breed en ligt op doelsturing en het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Het bestaat uit ‘no-regret’ maatregelen waarbij ingezet wordt op het verspreiden van kennis en het belonen van verduurzamen van de huidige landbouwpraktijk. Het belangrijkste instrument hiervoor is de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL).</p> <p>5) Utrechtse Heuvelrug en Flanken De natuurmaatregelen uit dit pakket kunnen voor de VHR-doelstellingen in de gebieden 1) Kolland & Overlangbroek, 2) Binnenveld, 3) Rijntakken en 4) Noorderpark vooral gunstig zijn voor de hydrologische situatie, door op de Heuvelrug meer regenwater vast te houden en het bergen van grondwater. Bodem en water sturend is een belangrijke conditionerende factor voor verschillende natuur- en klimaatdoelen. In het UPLG wordt per landschapstype aangegeven wat mogelijk is. In het maatregelpakket Heuvelrug en Flanken zijn maatregelen opgenomen voor een meer robuust watersysteem voor de Heuvelrug en Flanken (afgeleid uit de Blauwe Agenda, zie https://www.np-utrechtseheuvelrug.nl/organisatie/projecten/blauwe-agenda-informatiepagina/). Onderdeel van dat pakket is meer water infiltreren en vasthouden op de hoge delen. Dit draagt bij aan het versterken van de kwel naar natuurgebieden zoals Kolland en Overlangbroek. Om hier optimaal van te profiteren en te voorkomen dat deze goede kwel niet in de natuur terecht komt is aanpassing van het watersysteem in de omgeving van de Natura2000-gebieden nodig. Deze aanpassingen zijn in dit maatregelpakket opgenomen.</p>
--	---

3. Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaaleconomische) effecten

<p>Maatregelen, instrumenten en output</p>	<p>De maatregelen per Natura 2000-gebied staan kort beschreven in bijlage 4.1 en uitvoeringen in de natuurdoelanalyse (Natura 2000 provincie Utrecht (provincie-utrecht.nl))</p> <p>Om de verschillende drukfactoren aan te pakken geeft een systeemgerichte aanpak voor de lange termijn de beste resultaten om de verslechtering teniet te doen. De geadviseerde maatregelen uit de NDA en door de Ecologische Autoriteit liggen voornamelijk buiten de Natura 2000-gebieden en in de overgangszones.</p> <p>Op hoofdlijnen gaat het over het realiseren van herstelmaatregelen in en rondom de Natura 2000-gebieden, ecologische verbindingen tussen de natuurgebieden, uitbreiden areaal en hydrologisch herstel in overgangszone, reductie van stikstof in 500 meter-zone rondom het gebied.</p> <p>Zie Bijlage 4.1 voor maatregelen, Natura 2000-natuurdoel en kosten per gebied.</p> <p>In dit maatregelpakket zijn er concrete maatregelen opgenomen voor de volgende</p>
---	---

<p>gebieden: A) Zouweboezem B) Uiterwaarden Lek C) Binnenveld D) Kolland & Overlangbroek E) Oostelijke Vechtplassen inclusief Noorderpark</p> <p>Naast deze gebiedsspecifieke maatregelen bevat dit maatregelpakket ook een algemene maatregel voor alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden: F) Aanvullende bronmaatregelen om stikstofdepositie te verlagen.</p> <p>De maatregelen, instrumenten en daarbij behorende output worden hieronder per deelgebied samengevat. Voor een uitgebreidere toelichting op deze maatregelen per deelgebied verwijzen wij naar de bijlage 4.1.</p> <p>In de aanvraag staan de categorieën “Functieverandering en inrichting” en “Hydrologie”. Beide zijn als low-regret beoordeeld door WEcR. De categorie Exoten is ook als low-regret beoordeeld door WEcR maar is er niet meer in deze aanvraag opgenomen omdat de exoten maatregelen binnen de Natura 2000-gebieden uitgevoerd moet worden en aangevraagd gaat worden bij Programma Natuur fase 2.</p> <p>De categorieën “onderzoek”, “monitoring” en “beheer&herstel” zijn niet meer opgenomen in deze aanvraag. Mede door de high-regret beoordeling van WEcR.</p> <p>Voor de maatregelen “Functieverandering en inrichting” is niet 100% van de totale opgave in deze aanvraag opgenomen wanneer de opgave groter is dan 100ha. Vanwege de realistische uitvoeringsmogelijkheden in de periode van 3 jaar is gekozen voor 20% en is dat verdeeld over 2 jaar, 2025 en 2026. Onder deze maatregel vallen ook afwaarderingen van agrarische gronden met een lager percentage dan 85% (bijvoorbeeld 20 of 40%), ten behoeve van extensivering van de agrarische functie of aanpassingen van de hydrologische omstandigheden.</p> <p>De bronmaatregel om de stikstofdepositie te verlagen is uitgegaan van 10% van de totale oppervlakte van een zone rondom de negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.</p> <p>A) Zouweboezem</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Maatregel</th> <th>Specificatie</th> <th>Output</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1) Functieverandering en inrichting</td> <td>Aanleg botanische verbinding</td> <td>10 ha verbinding</td> </tr> <tr> <td>2) Functieverandering en inrichting</td> <td>Connectiviteit vergroten door aanbrengen vispassages</td> <td>20 ha vispassages</td> </tr> <tr> <td>3) Functieverandering en inrichting</td> <td>Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de Achthovense Uiterwaarden en Tienhoven</td> <td>1 ha groenblauwe verbinding</td> </tr> <tr> <td>4) Functieverandering en inrichting</td> <td>Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de omliggende polders, o.a. Polder Lakerveld</td> <td>1 ha groenblauwe verbinding</td> </tr> </tbody> </table>			Maatregel	Specificatie	Output	1) Functieverandering en inrichting	Aanleg botanische verbinding	10 ha verbinding	2) Functieverandering en inrichting	Connectiviteit vergroten door aanbrengen vispassages	20 ha vispassages	3) Functieverandering en inrichting	Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de Achthovense Uiterwaarden en Tienhoven	1 ha groenblauwe verbinding	4) Functieverandering en inrichting	Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de omliggende polders, o.a. Polder Lakerveld	1 ha groenblauwe verbinding
Maatregel	Specificatie	Output															
1) Functieverandering en inrichting	Aanleg botanische verbinding	10 ha verbinding															
2) Functieverandering en inrichting	Connectiviteit vergroten door aanbrengen vispassages	20 ha vispassages															
3) Functieverandering en inrichting	Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de Achthovense Uiterwaarden en Tienhoven	1 ha groenblauwe verbinding															
4) Functieverandering en inrichting	Realiseren robuuste verbinding tussen de populaties in de Zouweboezem en de omliggende polders, o.a. Polder Lakerveld	1 ha groenblauwe verbinding															

B) Uiterwaarden Lek		
Maatregel	Specificatie	Output
1) Functieverandering en inrichting	Zoekgebied kwalificerend habitat naar buiten huidige Natura 2000-begrenzing verleggen	10 ha slikkige rivieroever
2) Functieverandering en inrichting	Koppeling met dijkversterkingsprojecten	2 ha Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden
C) Binnenveld		
Maatregel	Specificatie	Output
1) Functieverandering en inrichting	Uitbreiden leefgebied voor ondiep water en geïnundeerde graslanden	10 ha uitgebreid leefgebied
2) Functieverandering en inrichting	Natuurinrichting Goede Troost, Fortuinzicht	75 ha connectiviteit tussen de Hellen en de Achterbergse hooïlanden, bestaand natuurgebieden
3) Functieverandering en inrichting	Hydrologische bufferzones creëren in de inrijgebieden	25 ha hydrologische bufferzones
D) Kolland & Overlangbroek		
Maatregel	Specificatie	Output
1) Functieverandering en inrichting	Verbind de Natura2000-deelgebieden en omliggende bospercelen	150 ha ingerichte natuurpercelen tussen de bestaande bossen
2) Hydrologie	Regenwater bovenstrooms langer vasthouden en infiltreren d.m.v. infiltratiezones, stuwen, watergangen verontdiepen	1000 ha regenwater infiltratiegebieden
3) Hydrologie	Ecohydrologische modelstudie en uitvoeren van de daaruit volgende maatregelen.	Inzicht in ecohydrologisch functioneren en effectieve maatregelen + 20 ha minder wegzijging in agrarisch gebied rondom Natura 2000
4) Hydrologie	Gebiedsproces tussen Leersum en Wijk bij Duurstede	Gedeelde kennisbasis, participatie, ontwikkelperspectief bij verbeterd hydrologisch systeem incl. sociaal-maatschappelijke en cultuurhistorische aspecten
E) Oostelijke Vechtplassen inclusief Noorderpark		
Maatregel	Specificatie	Output

	1) Functieverandering en inrichting	Functieaanpassing voor uitvoeren concrete hydrologische maatregelen	600 ha aangepaste ingerichte agrarische percelen voor hydrologische buffer
	2) Functieverandering en inrichting	Aanvullend broedhabitat voor Woudaap	75 ha broedhabitat voor Woudaap
	3) Functieverandering en inrichting	Uitbreiding van foerageergebied van Purperreiger	10 ha foerageergebied van Purperreiger
F) Alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden			
	Maatregel	Output	
	Bronmaatregelen in overgangszone (extensivering grondgebruik)	219 ha ingerichte met 60% afgewaardeerde agrarische gronden in een zone van 500 meter rondom de negen stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden	
Doelbereik maatregelpakket en in verhouding tot het gebiedsprogramma	<p>Met dit maatregelpakket wordt beoogd <i>om de verslechtering tegen te gaan</i> en de gunstige staat van instandhouding van de Vogel- en habitatrictlijnsoorten en habitattypen, zoals vastgesteld in het aanwijzingsbesluit en beschreven in het beheerplan en de natuurdoelanalyse, te realiseren.</p> <p>Dit maatregelpakket op zichzelf staand heeft naast een groot doelbereik op de natuurdoelen, ook een groot doelbereik op de klimaat- en waterdoelen. Er liggen uitdagingen op het gebied van de landbouwdoelen.</p> <p>Een groter doelbereik kan behaald worden door de Natura 2000-maatregelen uit dit pakket aan te vullen met maatregelen uit de maatregelpakketten: 1) Groenblauwe Linten en Scheggen en Boerensloten; 2) Reductie Broeikasgasuitstoot Veenweiden; 3) Landbouw en 5) Utrechtse Heuvelrug en Flanken. Dit is heel goed mogelijk m.b.t. klimaat en water maatregelpakketten. Een dergelijke combinatie en mix aan maatregelen maakt een zo integraal mogelijke benadering mogelijk, waarin een zo groot mogelijk doelbereik behaald kan worden.</p>		
Sociaaleconomische en neveneffecten	<p>De transitie in het landelijk gebied raakt ook aan sociaaleconomische factoren. Over het algemeen zullen de maatregelen leiden tot een betere leefbaarheid, beter milieu en prettigere leefomgeving. De maatregelen dragen ook bij aan een toekomstbestendigere landbouw aangezien het verandert naar een systeem dat past binnen ecologische draagkracht van het gebied. Desondanks zal de transitie ook tot effecten leiden die zoveel als mogelijk gemitigeerd of gecompenseerd dienen te worden. De extensivering van de landbouw in de overgangszones van 500 meter rondom de Natura2000-gebieden t.b.v. stikstofreductie zal impact hebben op de bedrijfsvoering van de betrokken agrarische bedrijven. De Provincie Utrecht heeft oog voor deze effecten en bespreekt deze in de Sociaaleconomische Impact Analyse (SEIA). Deze analyse is nog ontwikkeling en zal aankomende tijd veel aandacht krijgen.</p>		
Onderbouwing keuze	<p>Veel van deze gegevens zijn nog niet beschikbaar in dit stadium. Er zal een Sociaal Economische Impact Analyse (SEIA) plaatsvinden. Voor verdere toelichting hierop zie UPLG hoofdstuk 10.</p>		

4. Besluitvorming en daarbij betrokken partijen

Beschrijving partijen, rollen en verantwoordelijkheden	<p>Hieronder wordt per Natura 2000-gebied aangegeven welke partijen betrokken zijn en worden en wat hun rol/ verantwoordelijkheid is.</p> <p>A) Zouweboezem</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht – voortouwnemer (team NEL, GGA-LG en WEB) • Zuid-Hollands Landschap
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Waterschap Rivierenland • Agrarische sector <p>B) Uiterwaarden Lek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht – voortouwnemer (team NEL, GGA-LG en WEB) • Provincie Gelderland • Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap • HDSR, Waterschap Rivierenland • Rijkswaterstaat • Agrarische sector <p>C) Binnenveld</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht – voortouwnemer (team NEL, GGA-LG en WEB) • Provincie Gelderland • Staatsbosbeheer • WS Vallei en Veluwe • Agrarische sector <p>D) Kolland & Overlangbroek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht – voortouwnemer (team NEL, GGA-LG en WEB) • Staatsbosbeheer en landgoedeigenaar Kolland en Oud-Kolland • HDSR • Agrarische sector <p>E) Noorderpark onderdeel van Oostelijke Vechtplassen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht; team NEL, GGA-LG en WEB • Provincie Noord-Holland (voortouwnemer Oostelijke Vechtplassen) • Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer • Waternet • Agrarische sector <p>F) Alle negen stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht; team NEL, GGA-LG • Agrarische sector • Waterschappen • Terreinbeherende organisaties
<p>Procedures en besluitvorming</p>	<p>De natuurdoelanalyse zijn in 2022 en in 2023 voor alle negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Utrecht afgerond.</p> <p>Advies van de Ecologische autoriteit (EA) is afgerond, lopend of in de planning (https://www.ecologischeautoriteit.nl/).</p> <p>De Natura 2000-gebieden waarvoor het EA-advies is afgerond:</p> <p>A) Zouweboezem B) Uiterwaarden Lek C) Binnenveld D) Kolland & Overlangbroek</p> <p>De Natura 2000-gebieden waarvoor het EA-advies lopend is:</p> <p>E) Oostelijke Vechtplassen incl. Noorderpark. Verwacht eind maart 2024.</p> <p>De NDA's zijn ter kennisgeving aan GS en PS gestuurd. Ook zijn (en worden) de adviezen van de Ecologische Autoriteit ter kennisgeving voorgelegd aan GS en PS.</p> <p>De NDA's met daarbij behorende adviezen van de Ecologische Autoriteit zullen beschreven worden in het ontwerp-UPLG. De planning is het ontwerp-UPLG begin 2025 vast te stellen en medio 2025, na de inspraakprocedure, volgt besluitvorming door GS.</p>

Participatie en betrokkenheid democratische vertegenwoordigingen	Participatie met de betrokken partijen: <ul style="list-style-type: none"> • Provincie Utrecht: team NEL, GGA-LG en WEB • Provincie Zuid-Holland, provincie Gelderland en provincie Noord-Holland • Natuurterreineigenaren (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, landgoedeigenaar Kolland en Oud-Kolland, Zuid-Hollands landschap, het Utrechts landschap) • Waterschappen (HDSR, Waterschap Rivierenland, Waternet, WS Vallei en Veluwe) • Rijkswaterstaat • Agrarische sector
---	---

5. Financiën en risico's

Onderbouwing rijksbijdrage	Voor de maatregelen zijn geen reguliere middelen beschikbaar. Voor een groot deel van de maatregelen wordt ook financiering aangevraagd bij het Programma Natuur fase 2. Een klein deel van voornamelijk de functieverandering en inrichting ligt in de NNN. Zie pag. 2 Kosten en dekking
Kostenraming	Zie bijlage 4.1 voor de kostenraming Er zijn kostenramingen gemaakt en er is maximaal gewerkt volgens de P*Q Systematiek. Bij functieverandering van gronden zal er gezien de voorgenomen bestemmingen sprake zijn van een forse afwaardering.
Dekkingsvoorstel	Bronnen: <ul style="list-style-type: none"> • Structurele middelen provincie • Impulsgelden • Transitiefonds • GLB/NSP Provincie Utrecht • Programma Natuur fase 2
Risico's en beheersmaatregelen	In de realisatie van dit maatregelpakket dient rekening te worden gehouden met een aantal risico's. Meerdere zijn ook als drukfactoren beschreven in de NDA. Dit maatregelpakket heeft een groot doelbereik op de natuurdoelen en de in het UPLG beschreven gestelde doelen gericht op klimaat en water. Agrariërs krijgen meer mogelijkheden om gebruik te maken van groene en blauwe ecosysteemdiensten. We stimuleren bijvoorbeeld de inzet van GLB-NSP regeling 'Samenwerking regeling veenweiden en overgangsgebieden Natura 2000-gebieden'. Deze regeling kan voor veel agrariërs in het veenweidegebied een (start voor een) belangrijke bedrijfseconomische basis vormen. <u>1. Vrijwilligheid & Draagvlak</u> Omdat de maatregelen op vrijwillige basis genomen worden, is er een risico dat, door gebrek aan draagvlak, er niet voldoende deelname door grondgebruikers voor het nemen van de maatregelen is of interesse om extensiever de werken. Bijvoorbeeld de extensivering van de landbouw in de overgangszones van 500 meter rondom de Natura 2000-gebieden zal impact hebben op de bedrijfsvoering van de betrokken agrarische bedrijven. <ul style="list-style-type: none"> - Beheermaatregel: veel communicatie met gebiedsprocessen om te werken aan vertrouwen en bewustzijn dat verandering nodig is. <u>2. Stikstofdepositie</u> Zolang de stikstofdepositie niet lager wordt, zal de stikstofgevoelige natuur verder achteruitgaan. Door de jarenlange ophoping van stikstof is de bodem en het water sterk verrijkt en zullen nog jaren gaan naleveren. Verzuring van de bodem en het water zijn processen die niet makkelijk te vertragen of om te keren zijn.

	<p><u>3. Watersysteem</u></p> <p>a. Waterbeschikbaarheid Zoals eerder aangegeven vraagt dit maatregelpakket om extra water en herstel van kwel in de wortelzone in de gebieden. Er zitten hier meerdere risico's aan vast. Een van de risico's is dat er in bepaalde (extra droge jaren) onvoldoende zoetwater beschikbaar zal zijn. Hierdoor kan er een tijdelijke lage grondwaterstand ontstaan. Daarnaast is de vraag wat de impact zal zijn van de extra watervraag op andere functies en gebieden buiten de Natura 2000-gebieden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheermaatregel: het is van belang de prioritering te bepalen waar water in tijden van extreme droogte in eerste instantie heen zal gaan. Natura 2000-gebieden moeten hoog op die lijst staan, zodat risico's voor natuur kunnen worden beperkt. Daarnaast verkennen we voor langere termijn structurelere oplossingen (ruimtelijke verkenning watervraag). <p>b. Wateroverlast Als gevolg van hogere grondwaterstanden is er minder berging in de gebieden. Bij extra veel neerslag kan dit leiden tot wateroverlast.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheermaatregel: via de gebiedsprocessen en in kleine gebieden starten met aangepast landgebruik bij nattere omstandigheden, waarover je gebiedsafspraken kan maken en/of compenseert, al dan niet via afwaardering. Daarvoor worden regelingen gemaakt. <p>c. Waterkwaliteit Hogere peilen kunnen negatieve gevolgen hebben voor de waterkwaliteit doordat (tijdelijke) uitspoeling van nutriënten (tijdelijk) zorgt voor het niet voldoen aan de KRW-doelstelling.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheermaatregel: bij het verhogen van (grond)waterpeilen dit geleidelijk doen, rekening houden met uitspoelingsgevoelige gronden, en waar mogelijk combineren met maatregelen die zorgen voor minder uitspoeling zoals ecologisch beheer. <p><u>4. Invasieve exoten en ziekten</u> Op het moment zijn de aanwezigheid en toename van invasieve exoten een groot probleem. Alleen wegvangen blijkt niet voldoende. Systeemgerichte maatregelen zijn nu nog niet concreet voorhanden. Op het moment wordt daar wel onderzoek naar gedaan. In de toekomst kan niet worden uitgesloten dat meer invasieve exoten in onze natuurgebieden komen. Ziekten als de essentakziekte en meerdere mineermotten teisteren verschillende boomsoorten. Nu is nog niet bekend wat de invloed van de klimaatverandering daarop is al zijn er wel aanwijzingen. Kennis ontbreekt nu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beheermaatregel: de inzet op het kwantitatief en kwalitatief versterken en verbinden van de natuur binnen en buiten de natuurgebieden zorgt voor meer veerkracht en sneller ontstaan van ecologisch evenwicht bij een nieuwe invasieve exoot.
--	---

6. Aanpak met planning en mijlpalen

<p>Aanpak</p>	<p>In tabel 4.1 staat de jaren waarin de maatregelen worden uitgevoerd. Alle aangevraagde maatregelen zijn of systeemgerichte of brongerichte maatregelen. Onder de systeemgerichte maatregelen vallen de hydrologische maatregelen en functieverandering -inrichting.</p> <p>A) Zouweboezem De systeemgerichte maatregelen kunnen in 2024 en in 2025 worden aangevraagd zodat di betreffende gronden in 2025 en in 2026 kunnen worden afgewaardeerd. Na de functieverandering en afwaardering volgt de inrichting in die jaren.</p>
----------------------	--

	<p>B) Uiterwaarden Lek De systeemgerichte maatregelen kunnen in 2024 en in 2025 worden aangevraagd zodat de betreffende gronden in 2025 en in 2026 kunnen worden afgewaardeerd. Na de functieverandering en afwaardering volgt de inrichting in die jaren.</p> <p>C) Binnenveld De systeemgerichte maatregelen kunnen in 2024 en in 2025 worden aangevraagd zodat de betreffende gronden in 2025 en in 2026 kunnen worden afgewaardeerd. Na de functieverandering en afwaardering volgt de inrichting in die jaren.</p> <p>D) Kolland & Overlangbroek De systeemgerichte maatregelen kunnen in 2024 en in 2025 worden aangevraagd zodat de betreffende gronden in 2025 en in 2026 kunnen worden afgewaardeerd. Na de functieverandering en afwaardering volgt de inrichting in die jaren. De ecohydrologische modelstudie vindt plaats in 2025 en sluit aan op de nu lopende ecohydrologische studie. Dat geldt ook voor het gebiedsproces tussen Leersum en Wijk bij Duurstede</p> <p>E) Noorderpark onderdeel van Oostelijke Vechtplassen De systeemgerichte maatregelen “Functieaanpassing voor uitvoeren concrete hydrologische maatregelen” kunnen in 2024 en in 2025 worden aangevraagd zodat de betreffende gronden in 2025 en in 2026 kunnen worden afgewaardeerd. Na de afwaardering of functieverandering met afwaardering volgt de inrichting in die jaren. Ook de maatregel ‘Aanvullend broedhabitat voor de Woudaap’ kan voor 30% van het totaal aantal hectares na functieverandering worden ingericht. De maatregel ‘Uitbreiding van foerageergebied van purperreiger’ kan voor het totaal van 10 ha na functieverandering worden ingericht.</p> <p>Alle bronmaatregelen voor de stikstofdepositiereductie zijn over de drie jaar verdeeld met een verdeling 2024; 10%, 2025; 45% en in 2026; 45%.</p>
<p>Planning met mijlpalen en afronding</p>	<p>In tabel 4.1 staat de jaren waarin de maatregelen worden uitgevoerd.</p>
<p>Gesteld staan voor realisatie</p>	<p>De verschillende maatregelpakketten worden gerealiseerd door in gebiedenteams te werken. De provincie Utrecht is ingedeeld in negen gebiedenteams met een gebiedscoördinator. Een Natura 2000-gebied is onderdeel van een van de gebiedenteams. Naast de gesprekken tussen de provincies en organisatie zoals beschreven bij Beschrijving partijen, rollen en verantwoordelijkheden zijn daarbij ook gemeenten en landbouworganisatie betrokken. Bij de opzet en uitkomsten van de verkenningen zijn alle organisaties betrokken.</p>